

Dizajniranje tipografije u svrhu vizualnog identiteta Va jazz festivala

---

Potočnik, Oliver

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:084851>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-07**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

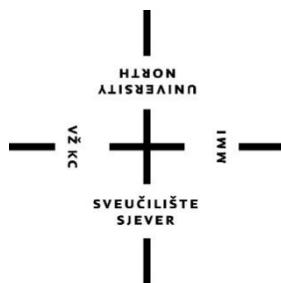
Završni rad br. 9/MED/2015

**Dizajniranje tipografije u svrhu vizualnog
identiteta Va jazz festivala**

Oliver Potočnik, 03360000462

Koprivnica, rujan 2015. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Medijski dizajn

Završni rad br. 9/MED/2015

Dizajniranje tipografije u svrhu vizualnog identiteta Va jazz festivala

Student

Oliver Potočnik, 03360000462

Mentor

Igor Kuduz, doc.

Koprivnica, Rujan 2015. godine

Ovdje ubaciti ispunjeni obrazac “Prijava završnog rada”!

Sažetak

Tema i ideja završnog rada je kreiranje jedinstvenog vizualnog jezika za jazz festival. Pristup radu temelji se na eksperimentalnim i apstraktnim formama tipografije koja je ključno polazište i osnova dizajna festivala. Rad je baziran u dva smjera: dizajniranje tipografije i njena primjena u digitalnim i tiskovnim formama. Teorijski dio bazira se na upoznavanju s poviješću i osnovnim tipografskim značajkama koje služe kao polazna točka za kreiranje pisma. Uz tipografski dio u radu je opisan i proces dizajniranja „VATYPO“ te njene karakteristike, rezovi i upotreba. Opisane su također i digitalne kao i tiskovne forme koje će se koristiti u vizualnom jeziku cjelokupnog projekta. Da bi dobili na dinamičnosti festival, što je usko povezano s digitalnim medijima, identitet mu je modularan. Tržište teži k modernizaciji što uključuje bolji protok informacija i razumijevanja vizualnog jezika na višoj razini od uobičajene.

Ključne riječi: Grafički dizajn, tipografija, vizualni identitet, oblikovanje, pismo, proces, informacije

Abstract

The topic and the idea of the dissertation is to create a unique visual language for the jazz festival. The access to the dissertation is based on experimental and abstract forms of typography, which is a key starting point and basis of the festival design. The dissertation is based on two directions: the design of typography and its application in digital and printed forms. The theoretical part is based on getting to know the history and basic typographic features that serve as a starting point for creating letters. Beside the typographic part, the dissertation describes the design process "VATYPO" and its characteristics, cuts and use. The dissertation also describes digital and printing forms to be used in the visual language of the entire project. To get the dynamic of the festival, which is closely related to digital media, its identity is modular. The market tends to modernization which includes a better flow of information and understanding of visual language at a higher level than usual.

Key words: Graphic design, typography, visual identity, design, letter, process, information, researsch

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Definicija dizajna	2
2.1. Grafički dizajn (stil – Naslov 2)	2
2.2. Vizualni identitet	4
2.2.1. Znak.....	4
2.2.2. Logotip	4
2.2.1. Tipografija.....	4
2.2.1. Sustav boja	5
2.3. Web	5
3. Tipografija	6
3.1. Osnovni tipografski pojmovi.....	7
3.1.1. Serifna i bezserifna pisma	8
3.2. Pordica pisma	9
3.3. Potez	10
3.4. Klasifikacija	11
4. Praktičan dio	15
4.1. Istraživanje i plan	15
4.1.2. Cilj festivala	17
4.1.3. Prve skice i koncepti	18
4.2. Dizajniranje i proces Vatypo tipografije	20
4.2.1. Dizajn slova bez kružića	22
4.2.2. Vatypo	24
4.2.3. Vatypo porodica	25
4.2.4. Interpunkcije.....	29
4.2.5. Primjena	29
4.3. Vizualni identitet.....	34
4.3.1. Tiskovine.....	35
4.3.2. Digitalni sadržaj	37
5. Zaključak	38
6. Literatura	39

1. Uvod

Tema ovog rada je dizajniranje tipografije vizualnog ideniteta jazz festivala u Varaždinu pod nazivom „Va jazz“. U svrhu vizualnog ideniteta dizajnirana je apstraktna i eksperimentalna tipografija „vatypo“ koja sadrži tri reza.

Kroz prvi dio pismenog rada opisujem i pozicioniram sturku grafičkog dizajna te čime se on bavi i njegove glavne karakteristike. Ako se bavimo dizjnom, u ovom slučaju grafičkim, važno je da smo upoznati i sa drugim smjerovima npr. web dizajnom, tipografijom, ilustracijom, fotografijom. Poznavajući ta područja zapravo si na neki način olakšavamo rad na projektu i u konačnici je kvalitetan. Uz definiranje dizajna opisujem i načela tipografije koja nam služe za njezino lakše korištenje i iščitavanje.

Praktični dio rada sastoji se od istraživanja jazz festivala u Hrvatskoj ali i u svijetu. Nakon istraženih i prikupljenih informacija, kreće se sa prvim skicama ideniteta festivala što u konačnici dovodi do potrebe za kreiranjem vlastite tipografije. Da bi se krenulo u takav proces potrebno je kontinuirao proučavati te istraživati osnove pisma uz određenu literaturu te zatim krenuti u izradu vlastite. Dizajniranje tipografije zahtijeva puno strpljenja i minucioznog rada. Vatypo rađena je u svrhu vizualnog ideniteta festivala, pa su tako rađeni i promotivni materijali: modularni logo, serija plakata, vodić/speciman koji uz informacije o samom festivalu ujedno i upoznaje korisnika sa tipografijom i osnovim tipografskim pojmovima. Na taj način spojena su dva različita područja koja nadopunjuju jedno drugo. Uz printane materijale rađena je i web stranica koja prati vizualni jezik kao i na ostalim materijalima.

Na kraju je iznešen zaključak koji opisuje donošenje dizajnerskih odluka i put kako doći do idealnog dizajnerskog rješenja. Također je pobliže defnirana svrha i uloga tipografije koja ne smije biti izostavljena niti u jednom segmentu dizajna.

2. Definicija dizajna

Dizajn je djelatnost koja danas i nema neko točno definirano pravilo. Riječ dizajn dolazi od (*eng. Design*) a veže se na sve vrste djelatnosti od društvenih do umjetničkih. Njegova svrha nije uljepšavanje stvari već mu je zadaća da jasno iskomunicira poruku koju želimo prenijeti korisniku. Danas postoji mnogo smjerova u dizajnu kao što je: grafički, industrijski/produkt dizajn, dizajn interakcija, modni dizajn, web dizajn itd.

“Dizajn je interdisciplinarna djelatnost koja povezuje društvene, humanističke i tehničke znanost s kreativno-umjetničkom sastavnicom. Dizajn (*engl.design*) se prakticira i promovira kao djelatnost koja je posrednik između korisnika i predmeta te između pojedinca i zajednice, a ujedno i kao spoznajna tehnika u odnosu korisnika i predmeta. U kontekstu suvremenih društava koja funkcioniraju u sklopu ideje masovne proizvodnje i potrošnje te globalne razmjene kapitala i rada, dizajn bi se najlakše mogao definirati kao intelektualna i kreativna interdisciplinarna djelatnost koja funkcionira unutar društva koje ima potrebu materijalizirati mitove kako bi u sklopu kulturalnog sustava poticala posredovanje identiteta pojedinca u zajednici ali i identifikaciju pojedinca sa zajednicom.”[1]

2.1 Grafički dizajn

Glavna uloga grafičkog dizajna je da on komunicira. Ako se osvrnemo oko sebe okruženi smo dizajnom u svemu što vidimo i što nas okružuje. Da bi se bavili grafičkim dizajnom moramo poznavati i biti upoznati i s drugim područjima kao što je ilustracija, tipografija, fotografija, itd. nije nužno da detaljno poznajemo svako područje, ali je bitno da smo upoznati sa svime da bi lakše došli do željenog rezultata. Dizajn spada u najodgovorniju djelatnost jer ovisi o tome kako će proizvod komunicirati. Uključuje sav proces od istraživanja, analize informacija, planiranja, skiciranja, itd. Kada imamo jasno posložene informacije tada se

počinjemo baviti skicama (loga, plakata, prijeloma knjige, naslovnica) kreće se sa „kreativnim procesom“ kojim istražujemo, isprobavamo različite kombinacije i načine kako da spojimo temu projekta s dizajnom. Postoji mnogo smjerova dizajnerskog promišljanja. Smjerovi mogu biti apstraktni, eksperimentalni, klasični, šablonski, ali ako iza tog finalnog proizvoda stoji potkrepljena priča i dobro obrazloženo pristupu radu tada dizajner daje potvrdu naručitelju da će mu proizvod funkcionirati.

„Dizajnirati znači stvarati slike koje komuniciraju određene ideje na vizualan način i izriču poruke čija forma grafički stvara ili naglašava najbitnije odrednice ideja koje treba komunicirati. Iako ograničena na grafičku formu, ova (pedesetak godina stara) definicija u prvi plan ističe komunikaciju, kao primarnu preokupaciju . Dizajnirati znači komunicirati svim sredstvima koje možete kontrolirati i kojima možete vladati. Upravo ovo tumačenje najbolje sažima suvremeni pogled na struku i nebrojne komunikacijske mogućnosti pred kojima se grafički dizajner 21. stoljeća nalazi“[2]

2.2. Vizualni identitet

Vizualni identitet definira stil neke tvrtke, festivala ili djelatnosti on se proteže kroz tiskovne, digitalne medije i sva ostala komunikacijska sredstva. Mora biti jasno definiran i sadržavati pravila i načine primjene a to se obično nalazi u knjizi standarda. Knjiga standarda je knjiga u kojoj su opisana pravilna upotreba znaka, boje, tipografije, promotivnih materijala itd. Knjigu kreira dizajner i svatko tko je dobi na uporabu mora se striktno držati pravila koje je on definirao.

2.2.1. Znak

Grafički simbol bez tipografije prepoznatljiv i najupečatljiviji dio vizualnog identiteta. On mora biti jasan i njegova namjena je da jasno prenosi poruku korisniku.

2.2.2. Logotip

Obično se nadovezuje na znak s imenom neke djelatnosti ili festivala. Sastoji se od znaka i tipografije.

2.2.3. Tipografija

Najvažniji element svakog znaka ili logotipa, tipografiji možemo odrediti kakvog je ona karaktera što ujedno doprinosi iščitavanju i percepciji identiteta.

„Tipografija ima svoja tehnička, funkcionalna i estetska pravila, koja se u nekim slučajevima mogu napustiti, kao u slučaju suvremenog grafičkog ili multimedijskog dizajna. Također, tipografija je jedinstven spoj umjetnosti i tehnike, dobar tipograf ili dizajner će od slovnih znakova načiniti tehničko-umjetnička djela posebne ljepote. Tipografija je i umjetnost odabira odgovarajućeg pisma za određene projekt i njegova organizacija s ciljem ostvarenja što učinkovitije komunikacije.“ [3]

2.2.4. Sustav boja

Važan dio svakog identiteta je boja. Ona može biti kao kod i kao sredstvo kodiranja kroz tiskovne u kojima se koristi (CMYK sustav boja) ili digitalne koje koriste (RGB sustav boja).

Ovo su neka standardna pravila koja se moraju poštivati.

2.3. Web

Razvoj računala, interneta uvelike je pomogao razvoju po pitanju cjelokupnog dizajna. Ljudi dizajneri imaju željene informacije nadohvat ruke i najvažnije od svega olakšana je komunikacija. Pomoću određenog softvera lakše kreiramo i dolazimo do željenog rezultata, ali uvijek se prvo započinje na papiru s olovkom. Kad razvijemo željeni koncept „vizualni sistem/identitet“ u ovom slučaju festivala kako će se on razvijati i na koji način reproducirati važno je razmišljati i prema digitalnom smjeru. Većina današnjeg čovječanstva koristi pametne telefone, tablet uređaje, više je doticaj s digitalnim medijima nego tiskanim. Važno je da smo upoznati s određenim web standardima i pojmovima. Prilikom dizajniranja i strukturiranja informacija za tiskovne medije moramo paralelno razmišljati i o webu. Ne moramo nužno znati kodirati i biti upoznati s opisnim jezikom HTML-om i stilskim CSS-om. Dovoljan je dizajn i skica weba (eng. wireframe) kako želimo da nam stranica izgleda. Pritom je važno da se konstruktivno savjetujemo sa programerom.

HTML— opisni jezik kojem je svrha kreiranje i definiranje kostura web stranice

CSS— stilski jezik kojim određujemo stil kako će nam se prikazivati na stranici

3. Tipografija

Najkraća i najjednostavnija definicija pojma tipografija: to je znanost koja se bavi oblikovanjem slova. Njena primarna svrha je da slovni znakovi svojom konstrukcijom i izgledom čitaču omogućuje dešifriranje određene informacije. Danas je tipografija široki pojam koji se ne temelji samo na oblikovanju slova, tipografijom danas oblikujemo prijelom novina, knjiga, časopisa, u službi je prenošenja informacija od naziva ulica gradova, kućanskih brojeva ali i kao dizajnerska forma koji određenim slovni kompozicijama ili nekim apstraktnim načinom primjene tvori dizajnerska rješenja.

“typography at its best is a visual form of language linking timelessness and time
“[4]

S razlogom je definirana kao znanost svaki slovni znak svojom konstrukcijom ima određena pravilna svojstva koja ga čine takvim kakvim je. Razvoju slova i njene konstrukcije doprinio je Johannes Guttenberg svojim tiskarskim strojem na kojem je otisnu prvu Bibliju. Slova kojima je bila otisnuta su kaligrafska. Kaligrafija je umjetnost ručnog pisanja širokim tipografskim perom. Kako je vrijeme odmicalo i tehnologija napredovala tako je i tipografija dobivala sve više na značaju, kroz razdoblja u umjetnosti od Renesanse do Postmodernizma izmijenila su se i nametnula nova pravila koja su utjecala na razvoj današnje tipografije. Za naše vrijeme značajno je 20.st kada se otvaraju prve dizajnerske škole, javlja se Bauhaus, Švicarski dizajn postaje temelj i vodilja u svijetu po pitanju načina oblikovanja informacija.

3.1. Tipografski pojmovi

Pismo — ono što je autor/dizajner zamislio i nacrtao (*eng. „typeface“*)

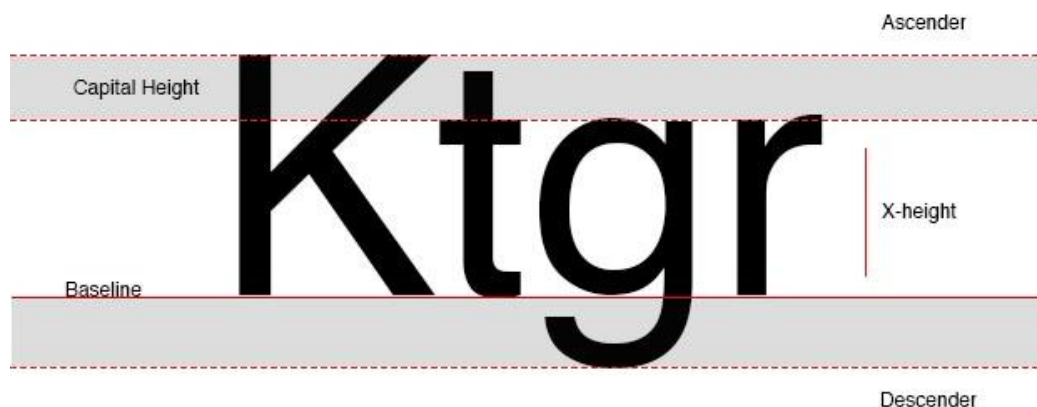
Font — je minijaturni program koji nam omogućava ispis slovnih znakova na računalu obično kraj sebe ima ekstenziju „.otf“

Tipografska točka (*eng. Point*) — glavna mjerna jedinica slovnog znaka „12pt“ „72pt“

Bazična linija (*eng. Baseline*) — je horizontalna crta na kojoj leže sva slova osim slova koji prelaze liniju kao što su „p“, „g“, „y“, „y“ prelaze u descender ili slova kao što su: „b, d, h, t, k, l“ prelaze u ascender. Zaobljena verzalna i kurentna slova kao „c“ ili „o“ uvijek su malo ispod i iznad početne vrijednosti. [5]

x-veličina (*eng. X-height*) — označava visinu kurenata bez dijelova koji prelaze u ascender ili descender. Svako pismo ima drugačiju vrijednost x heighta

Kapitalna veličina (*eng. Capital height*) — označava veličinu verzala od baselinea do Capital heighta.

Slika 3.1. Prikazuje pozicije elemenata slovnog znaka (bazična linija, kapitalna veličina, x-veličina, ascender descnder)

Dijakritici — znakovi koji se upotrebljavaju i prevladavaju najviše u slavenskim jezicima, kod nas to su: „ć“, „č“, „đ“, „š“, „ž“. Dijakritike možemo naći u različitim oblicima zavisno o tome kako ih je autor pisma zamislio. Obično su to točke, crtice, zarezi, kvačice, kružići, linije itd.

ĆćĐđŽžăĂĚě

Slika 3.2. Prikazuje različite dijakritičke znakove

3.1.1. Serif i Sans Serif

Serifna pisma potječu još iz doba rimskog carstva, glavna značajka serifnog pisma je ta da na svojim krajevima ima horizontalne završetke. Koristila su se sve do 19.st u svim tekstovnim formama, tada se javljaju bezserifna slova ili Sans Serif.

Sans Serif javlja se u 19.st za vrijeme Bauhauusa, kao što su donijeli nova pravila u dizajn tako se postepeno reducirala i tipografija. Za razliku od Serifnih slova Sans Serif ima jednak kontrast i nema promjene u debljini linije. Kasnije se javljaju u 20.st kombinacije Sans Serifnih pisma sa sve većim kontrastom. Što se tiče kontinuiranog teksta koristi se serifna tipografija radi lakše čitljivosti. Dok se Sans Serifna javlja na naslovnica i naslovima u kombinaciji sa serifnim pismom.

Serif Sans

Slika 3.3. Prikazuje razliku između serifne i bez serifne tipografije

Bodoni	Franklin Gothic
Baskerville	Arial
Caslon	Helvetica
Century	Gill Sans
Garamond	Futura
TRAJAN	Univers
Times new roman	Typoninesans
Optima	Fedrda
Palatino	Myriad

Slika 3.4. Prikazuje neke od najpoznatijih i najpopularnijih serifnih i sans serifnih pisama.

3.2. Porodica pisma

Porodica pisma (*eng. Typeface*) u sebi sadrži slovne znakove od kurenta, verzala, brojaka, ligatura, starog stila znakova (*eng. old style figures*), glifova itd. Većina današnjih dizajniranih pisma osim regularnog reza u sebi sadrže i ostale rezove (npr. Bold, Italic, Light). Svaki od ovih podjela u sebi sadrži i potpodjele suženo (*eng. Condensed*) ili prošireno (*eng. extended*) uz to postoje i više zacrneniji rezovi (*eng. Black, Extra Black*).

Univers Ultra Condensed	Univers Bold Oblique
Univers Light Ultra Condensed	Univers Black
Univers Ultra Condensed	Univers Black Oblique
Univers Light Condensed	Univers Extra Black
<i>Univers Light Condensed Oblique</i>	Univers Extra Black Oblique
Univers Condensed	Univers Extended
<i>Univers Condensed Oblique</i>	<i>Univers Extended Oblique</i>
Univers Bold Condensed	Univers Bold Extended
Univers Bold Condensed Oblique	<i>Univers Bold Extended Oblique</i>
Univers Light	Univers Black Extended
<i>Univers Light Oblique</i>	Univers Black Extended Oblique
Univers Roman	Univers Extra Black Extended
<i>Univers Oblique</i>	Univers Extra Black Extended Oblique
Univers Bold	

Slika 3.5. Prikazuje porodicu pisma Univers

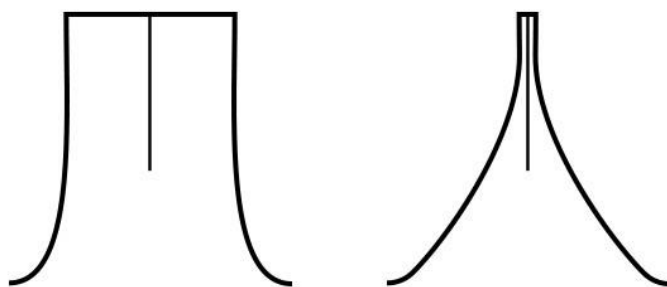
3.3 Potez i vrsta pera

Osnovno svojstvo svakog slovnog znaka je da ono kreće od poteza, on čini bazu svakom slovnom znaku zavisno o kakvom potezu je riječ. Potez započinje otiskom sredstva za pisanje njime dobivamo kontrast slovnog znaka a postoje tri vrste: Translacija, Ekspanzija i Rotacija, svaki od tih poteza ima određeni karakter i određena svojstva. Dobivamo ga korištenjem određene vrstom pera. Postoje dvije vrste: široko pero „translacija“ i šiljasto pero „ekspanzija“. Kontraste koje postignemo šiljastim perom veći su naspram širokog. Kod ovih pera možemo primijetiti i razliku u osi unutar slovnog znaka, korištenjem širokog pera dobivamo kosu os dok korištenjem šiljastog dobivamo ravnu os.

Translacija: kontrast poteza je rezultat ne samo promjena smjera poteza jer je veličina kontrapunkta konstanta uz njezinu konstantu orijentaciju [6]

Ekspanzija: kontrast poteza je promjena veličine kontrapunkta. Orijentacija kontrapunkta je konstantna. [6]

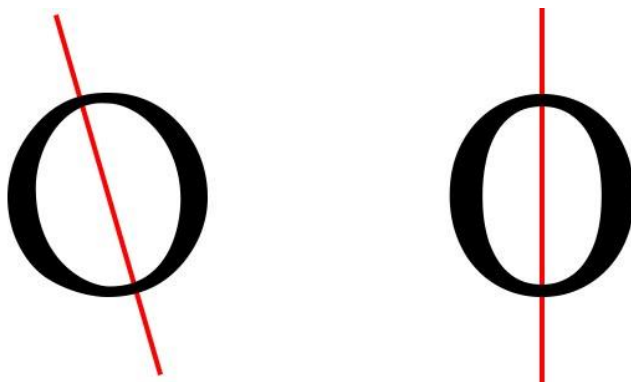
Rotacija: kontrast poteza je rezultat ne samo promjena smjera poteza, već i promjena u orijentaciji kontrapunkta. Veličina kontrapunkta je konstantna. [6]

Slika 3.6. Prikaz širokog(translacije) i šiljastog(ekspanzije) pera

Podjela pisma po vrsti pera:

Translacija (široko pero)	Ekspanzija (šiljasto pero)
Myriad Pro	Adobe Garamond
Auto	Palatino
Futura	Didot
Gotham	Bodoni
Helvetica	Adobe Caslon

Slika 3.7. Prikazuje kosu i vertikalnu os kod pisma Adobe Caslon i Times New roman

3.4. Klasifikacija

Kroz povijest i stilove razvili su se mnogobrojni načini promišljanja i dizajniranja tipografije.

Stari stil

U taj stil spadaju rimska slova koja se koriste od 15. do 18.st. ova pisma nastala su radi pojave tiskarskog stroja i njihova glavna uporaba bila je za kontinuirani tekst u knjigama. U 15. i 16. stoljeću za vrijeme Renesanse slova su bila Humanističkog karaktera u ovaj stil spadaju: Bembo, Centaur, ITC Legacy Serif

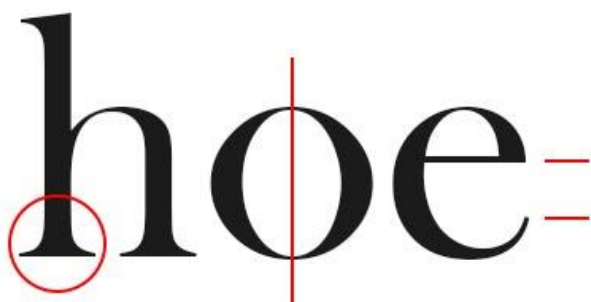
možemo ih prepoznati po karakterističnoj kosoj osi na slovima kao što je e, o i specifičnim serifima. [7]

Slika 3.8. Prikazuje stil karakterističan za Renesansu i razdoblje od 15. do 16.st

Prijelazni Serif (*eng. Transitional Serifs*)

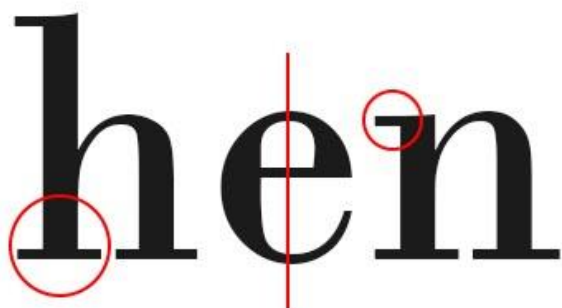
Ovo stilsko razdoblje pojavljuje se u 18.st karakteristično je po tome što je engleski dizajner John Baskerville napravio spoj između starog i neoklasicističkog dizajna i uneso neka nova svojstva unutar slovnih znakova i tipografije. Kontrast je izraženiji nego u starom stilu, dok je os za razliku ravna. Za ovaj stil karakteristična pisma su: Baskerville, Perpetua, Bulmer. [8]

Slika 3.9. Prikazuje stil karakterističan za Prijelazni stil u 18.st

Neoklasicizam ili Didone

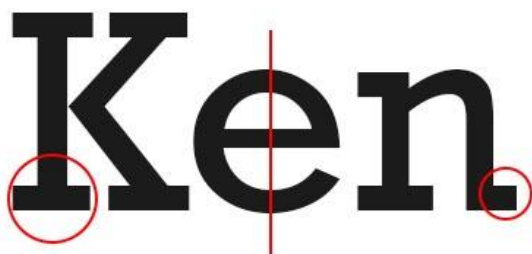
Stil koji se pojavio krajem 18. st i trajao je do sredine 19.st karakteristika ovog stila da su slova drastično kontrastnija što možemo vidjeti na tankim i debljim potezima. Giambattista Bodoni talijanski tipograf i francuski Didone najznačajniji su predstavnici ovog doba. Smatrali su da je ovaj stil samo ažuriranje starog klasičnog stila ali možemo primijetiti značajne razlike kao što su manji/tanji serifi i razlika u debljini poteza. [7]

Slika 3.10. Prikazuje stil karakterističan za Neoklasicizam

Slab Serif

U 19. stoljeću također se pojavljuje Slab Serif koje je nastao u Engleskoj. Specifičnost ovog pisma je da ima pravilne i kvadratne serife.

Slika 3.11. Prikazuje Slab Serif koji se pojavio u 19.st

Moderno doba

Pojavom Bauhauasa u 19. st razvijaju se Sans Serifna pisma ili kako ih se još naziva Goteskna (*eng. Grotesque*). Karakteristika ovog stila je da su Serifi potpuno izbačeni iz upotrebe. Ova vrsta pisma najviše se koristi na naslovima radi lakšeg čitanja s udaljenih mjesta. U ovom razdoblju nastala su vrlo popularna pisma koje i danas koristimo neki od najpoznatijih Helvetica, Futura, Univers, Franklin Gothic, Frutiger [8]

Slika 3.12. Prikazuje moderno doba razvijanja i dizajniranja tipografije

Današnjica

Pojavom računala olakšao se proces kreiranja i dizajniranja tipografije, pojavili su se display pisma kao što su simulacija rukopisa rukom, jednaki razmak slovnih znakova (*eng. Monospace*) te razna druga pisma koja su nastala namjernim promjenama i intervencijama. [7]

monospace
New York
hand lettering

Slika 3.13. Prikazuje današnje doba i dizajn nekoliko pisama

4. Praktični dio

Praktični dio rada je dizajniranje tipografije u svrhu vizualnog identiteta i dizajniranje popratnih digitalnih i tiskovnih sadržaja za jazz festival u Varaždinu pod nazivom „Va Jazz“. U proces vizualiziranja festivala potrebno je istražiti slične domaće i strane festivale. Pojam Jazz glazbe odnosno tradicionalnog jazz-a s početka 20. st danas više ne postoji. On danas dolazi u kombinaciji i spojevima sa svim žanrovima glazbe, tako da danas postoje spojevi između elektronike i jazz-a, hip-hop i jazz, etno jazz, slobodan jazz (*eng. free jazz*), eksperimentalni jazz, rock-jazz. itd. Prvi korak kojim sam krenuo je prikupljanje informacija na prostoru sjeverozapadne Hrvatske (Čakovec, Varaždin, Koprivnica, Zagreb). Prikupljene informacije pomogle su mi u daljnjem razvijanju koncepta kako bi i na koji način predstavio ovaj festival. Istraženim podacima kreće izrada i koncipiranje prvih vizualnih materijala koji će predstavljati festival, kako su se skice razvijale tako se nametnula odnosno izprofilirala potreba za kreiranje apastraktne „Vatypo“ tipografije.

4.1. Istraživanje i planiranje

Sredina u kojoj živimo Hrvatska s pojmom jazz-a jako malo je upoznata, sam taj pojam kod ljudi stereotipno izaziva neko zgražanje odnosno dosadan i zamoran žanr glazbe. Kako živim u Varaždinu vrijeme je da se Varaždin po pitanju takvog festivala osuvremeni i dobi svoje mjesto u gradu i državi, a u daljnjoj budućnosti na prostoru Europe pa čak i svijeta.

Na istraživanje se nisam fokusirao samo na Varaždin nego na cijelu sjeverozapadnu Hrvatsku (Varaždinska Županija, Međimurska županija i Podravina). Naime dolazim do podataka da je prijašnjih godina u periodu između 80 – 90-tih. Jazz scena bila jaka u sve tri regije i postizala rezultate svuda u svijetu dal nastupima u poznatim svjetskim i domaćim klubovima kao što su nedavno zatvoreni (BP klub u Zagrebu) ili pak nastupima na poznatim jazz festivalima

(Liburnija Jazz festival, Bale kamene priče itd.) Na području sjeverozapadne Hrvatske na sceni su bili različiti sastavi od Big banda do različitih kombo sastava (trio, kvartet itd...) Najpoznatije za ovu regiju je Varaždin jazz band koji svoju tradiciju ima već 20 godina. Dixieland band Čakovec itd. Što se tiče većih sastava u Koprivnici je bio tokom 90-tih Big Band pod i Big band Čakovec koji su u to vrijeme ostavili trag u Hrvatskoj ali i u Europi (kao poluprofesionalni sastavi).

4.1.2 Cilj festivala

Cilj samog festivala je da se odvoji Jazz kao nauka već da bude on predstavljen kao nešto sasvim normalno ali i nešto za što treba puno vremena i odricanja. Pošto danas živimo u 21.stoljeću gdje tehnologija preuzima sve pa doslovno i glazbu, ne želim se samo striktno držati izvornog tradicionalnog (*eng.core*) jazz-a danas je on povezan s ostalim žanrovima, drugačiju su pogledi umjetnika odnosno izvođača. Ciljana skupina koju želim privući festivalom je sva, neovisno o godinama.

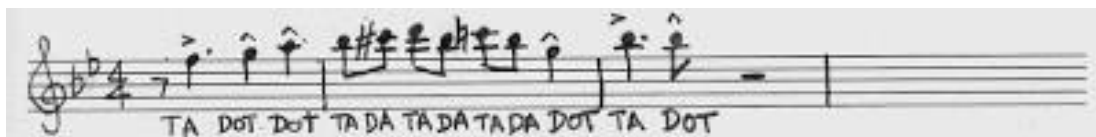

Slika 4.1. Prikaz vizualnih ideniteta i plakata u hrvatskoj na temu jazz-a

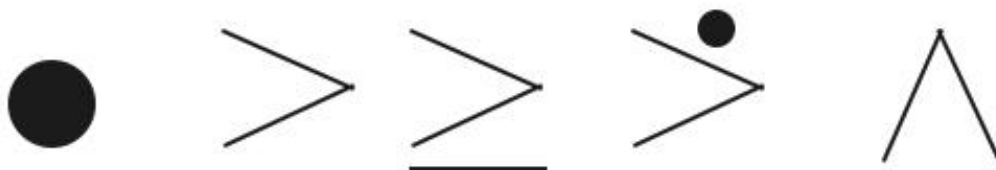
4.1.3. Prve skice i koncepti

Nakon prikupljenih informacija, analiziranja sadržaja i vizualnih identiteta u Hrvatskoj sljedeći korak je kreiranje prvih koncepata i skica. Kako sam ranije napisao, uloga dizajna u svrhu ovog festivala promišlja se na apstraktan način kako bih se odmaknuli od tradicionalnih i konvencionalnih pristupa. Rješenje i put vizualnog identiteta krenuo je od proučavanja jazz notnih zapisa, specifičnost je da na svakim notama i notnim vrijednostima postoje akcenti koji karakteriziraju određenu frazu ili melodiju.

Kako izgledaju u notnim zapisima:

Slika 4.2 Prikaz uporabe akcenta iznad notnih vrijednosti

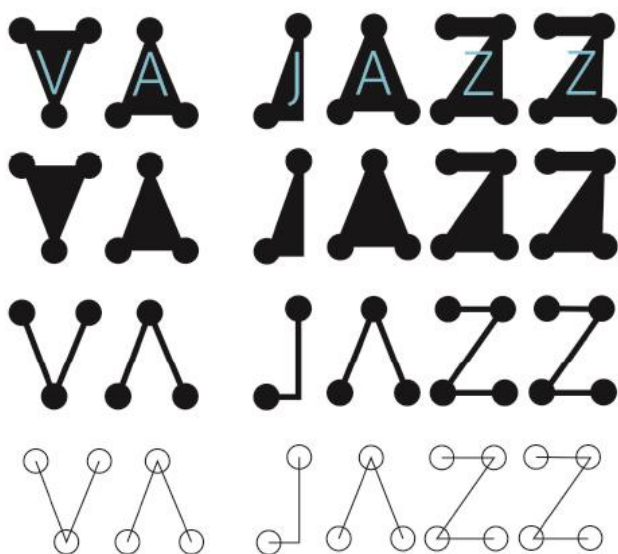

Slika 4.3. Prikaz nota s akcentima koji su prisutni u jazz glazbi

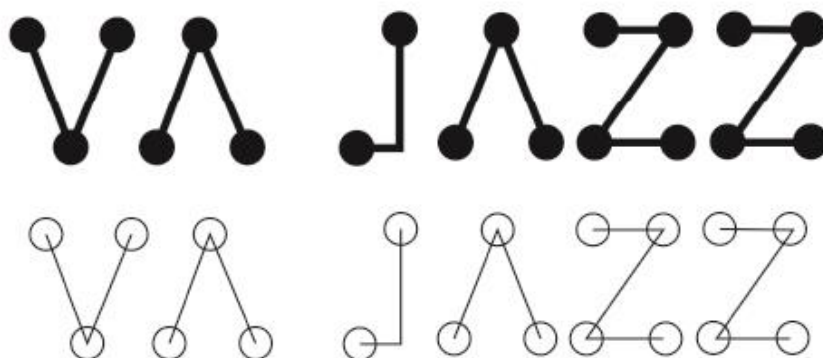
Slika 4.4. Prikaz ujedinjenja svih akcenta u jedan oblik

Daljnijim istraživanjem i razradama koncepata, sve ove akcente htio sam svesti na jedan apstraktni način kako bi se reproducirali. Logično rješenje koje se nametnulo je da ih se spoji u krug i da krug ili krugovi budu neki osnovni koncept vizualnog jezika jazz festivala. Vizualne koncepte radio sam pomoću programa „Adobe Illustrator“ većina glavnih skica rađeno je digitalno, dok za potrebe različitih popravaka ili reprodukcija skice su korigirane ručno a potom ispravljene digitalno. Krug sam po sebi nije dovoljan za komunikaciju koju želim postići, na grafičkim materijalima i sadržajima koji su rađeni za ovakve festivale veliku ulogu ima tipografija, tako da sljedeći koncepti rađeni su u spoju s tipografijom. Tipografija i kružići kao dva zasebno odvojena elementa ili kao cjelina je bila sljedeća faza razmatranja kako to dvoje zajedno spojiti a da na dobar način funkcionira. Kako bi tipografija dobila na dinamici odnosno da bi bila što zanimljivija akcente koji u ovom slučaju na apstraktni način simbolizira krug prenio sam na slova

. Slika 4.5. Prikaz prvih skica

Nakon izrađenih prvih skica odluka je pala na rješenje 3 i 4 kao koncepti koji najbolje funkcioniraju.

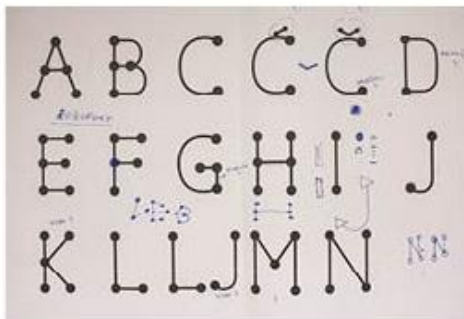
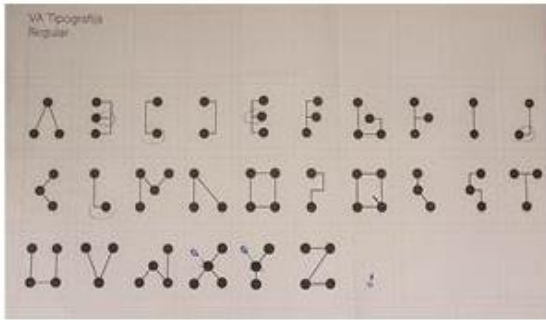

Slika 4.6. Prikaz odluke kojim smjerom će se razvijati dizajn

Načinom kako su tretirana slova i kružići polako se dobiva forma, slova možemo zamisliti kao temelj i vodilju dok kružići koji se nalaze na njihovim krajevima daju akcent, koji ih čini što bolje čitljivim. Daljnji put rada je bio promišljanje i izrada cjelokupne tipografije koja bi bila u službi vizualnog identiteta festivala i koja bi služila za ispisivanje naslova na određenim tiskanim ili digitalnim medijima.

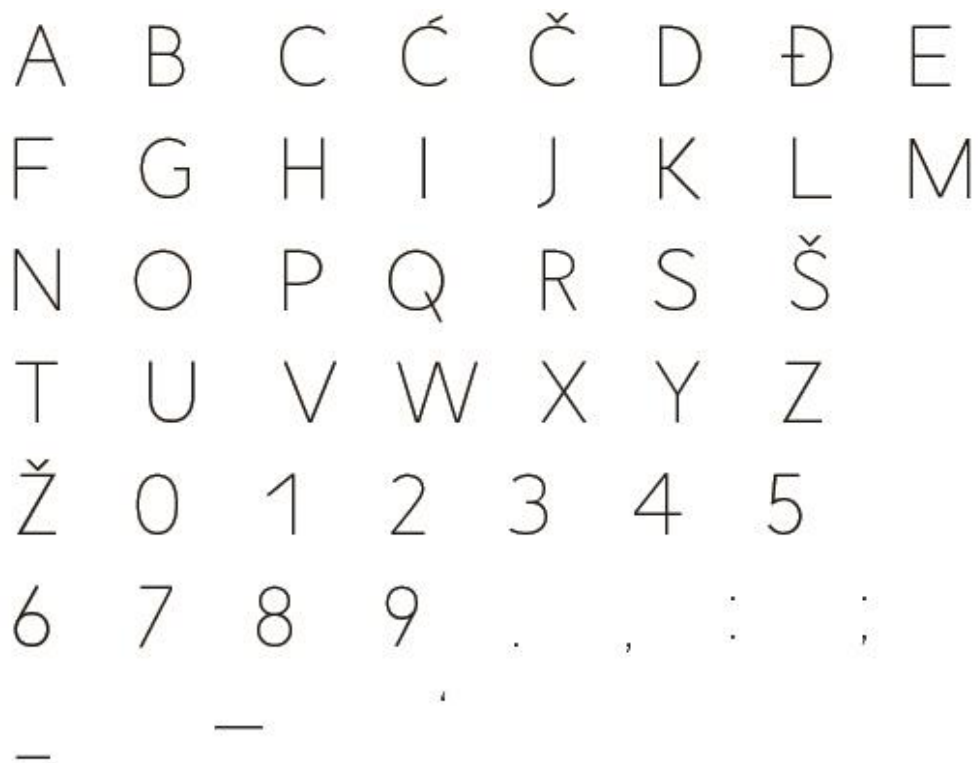
4.2. Dizajniranje i proces „Vatypo“ tipografije

Da bi krenuli u proces dizajniranja tipografije isto tako potrebno je postaviti pitanje, čemu će služiti ova tipografija, koja je njena uloga, kako će se prikazivati itd. Primarnu svrhu ova tipografija ima da čini službeni vizualni identitet festivala i službeno pismo koje bi se koristilo na naslovima izvođača, poglavlja u vodiču, itd. Da bi krenuli u proces izrade tipografije nužno je poznavati neka osnovna tipografska pravila. Da bi pismo dobilo na karakteru, potrebno je istražiti neka identična apstrakta pisma, ali pošto krećemo od temelja „vatypo“ sadrži sve verzalne znakove i potrebno je proučiti bezserifna pisma (eng. Sans Serif) kako su i na koji način građena.

Slika 4.7. Prikaz prvih skica i koncepata vatypo

4.2.1. Dizajn slova bez kružića

Slika 4.8. Prikaz prvih slovnih znakova bez kružića

Nakon verzala koji čine temelj tipografije na red dolazi promišljanje i pozicioniranje točaka na slovima. Određene su tri varijacije odnosno tri reza što će činiti jednu porodicu pisma (*eng. typeface*) a porodica se sastoji od Tankog reza (Va Thin), regularnog (Va Regular) i debelog (Va Bold). Za svaku varijaciju potrebno je promišljati kakav će biti odnos linije naspram kruga u sva tri reza. Jer pri ispisivanju kada bi smanjili na 12 točaka (*eng. 12.pt*) na pojedinim rezovima došlo bi do gubljenja izvornog kruga i izgledali bi bi kao Serif, zbog toga je i primarna namjena u svrhu identiteta i naslova koji se protežu kroz festival.

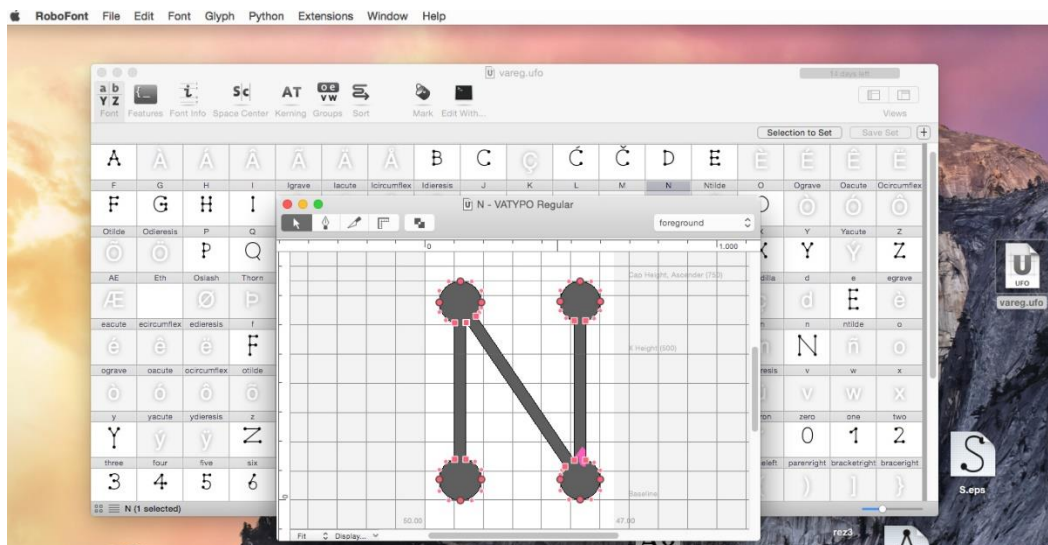
Slika 4.9. Prikaz odnosa linije naspram kruga u sva tri reza

Donešena je odluka da će kroz sva tri reza veličina kružića biti jednake veličine dok će se debljina linije zavisno o rezu mijenjati. Kako ovo pismo nije tipičnog tipografskog karaktera, promjenama od tankog pa sve do debljeg reza jasno se uočava kontrast između linije i kružića.

4.2.2. Vatypo

Nakon niza skica proučene literature i uspostavljenih parametara za debljinu linije i veličinu kruga vrijeme je došlo za kreiranje „vatypo“ tipografije. Programi kojima sam se koristio su „Adobe Illustrator“ i Robofont.

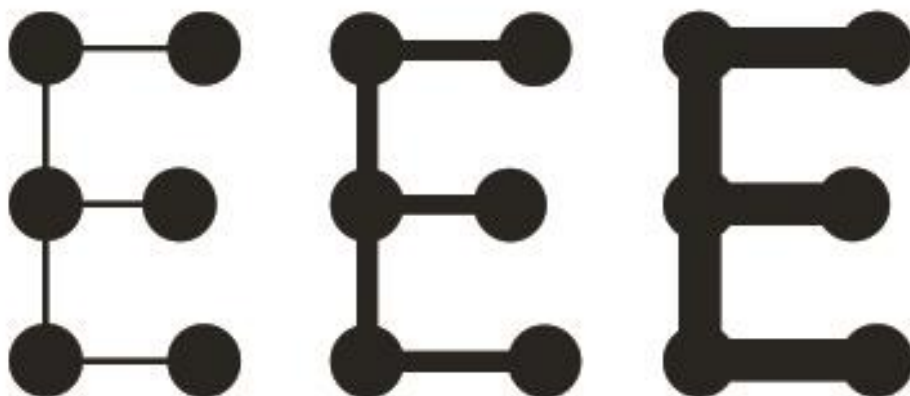

Slika 4.10. Prikaz “Robofont” softvera u kojem je dizajnirana tipografija

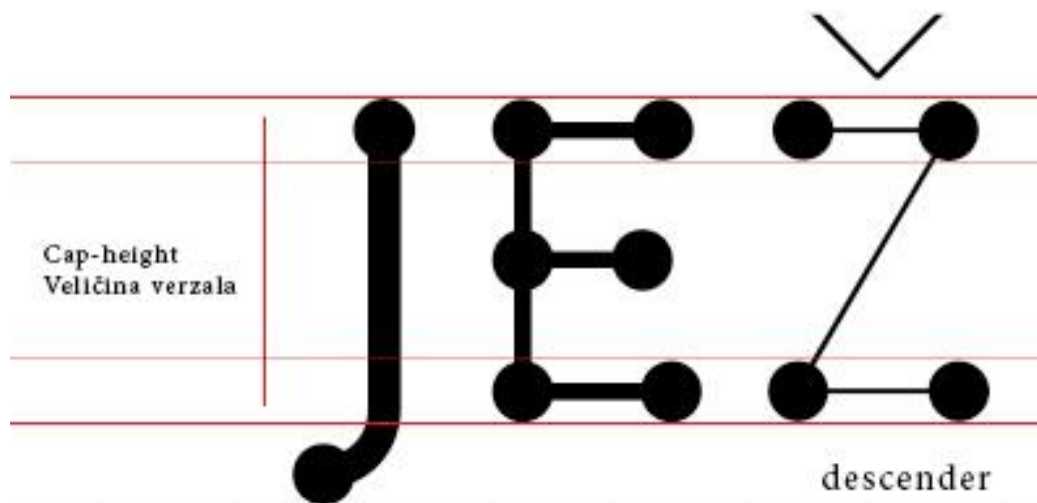
Ova tipografija je digitalna nije rađena na klasičan način korištenjem tipografskih pera gdje se potom slova skeniraju i vektoriziraju. Niskog je kontrasta i glavnu ulogu u njoj ima krug.

4.2.3. Vatypo porodica

Vatypo u svakom od rezova zajedno s brojkama, glifovima i interpunkcijama ima 63 slova znaka. Ime Vatypo dobilo je po tome što je rađeno za „Varaždin jazz festival“ odnosno Va jazz.

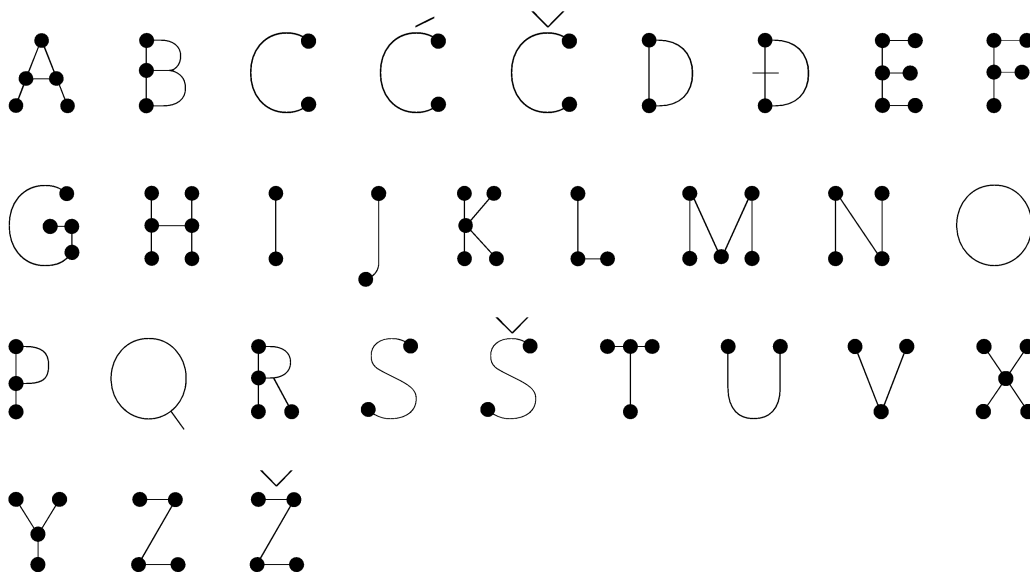

Slika 4.11. Prikaz slovong znaka “E” kroz sva tri reza

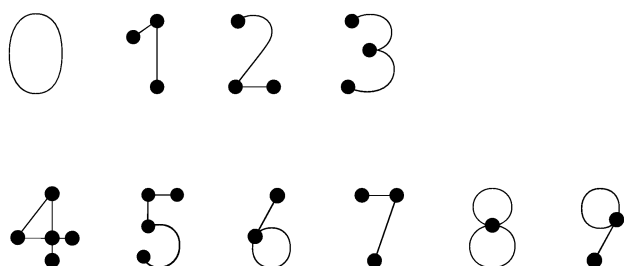

Slika 4.12. Prikaz slovnihih znakova sva tri reza i njihov položaj na bazičnoj liniji, prikaz veličine verzala i prikaz prostora descendera

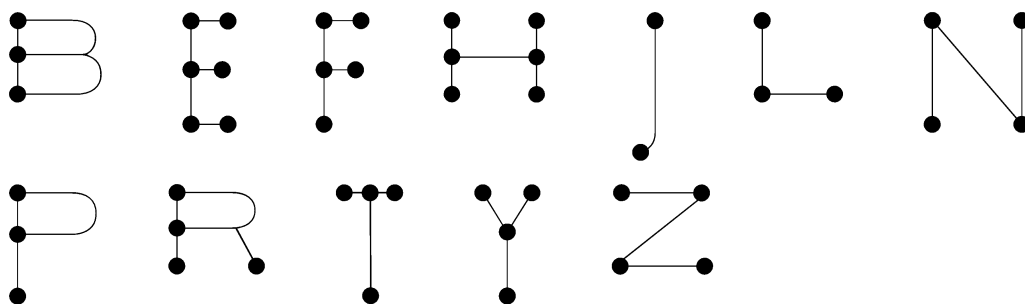
Vatypo—Thin, tanki rez

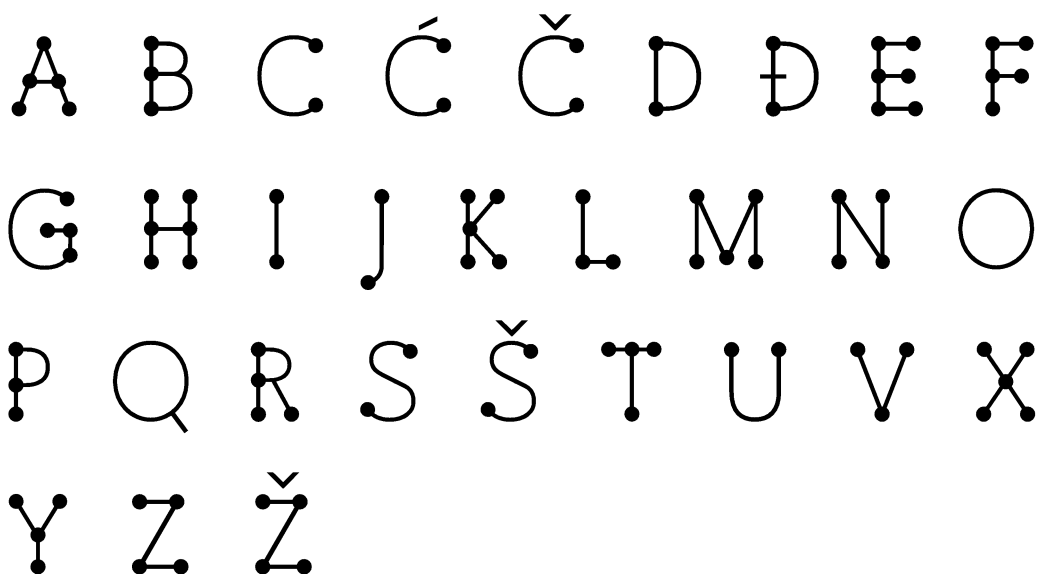
Vatypo Thin brojke

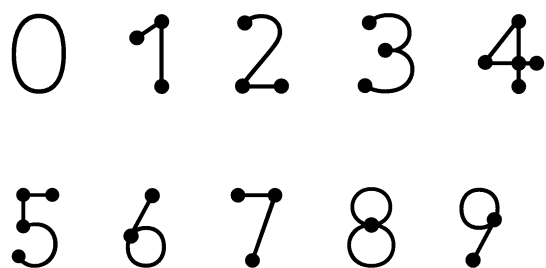
Vatypo Thin Glifovi

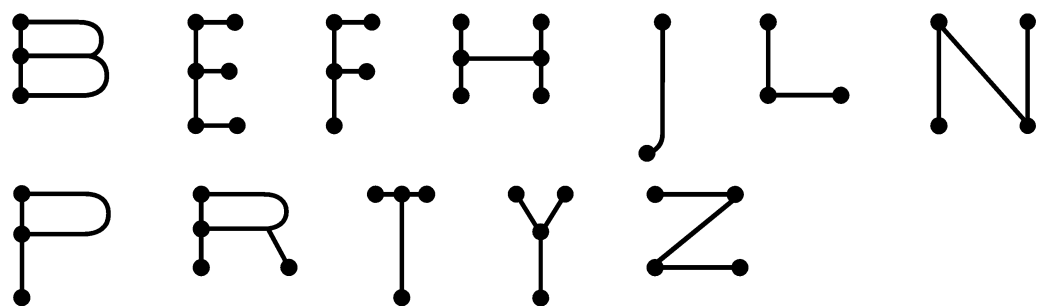
Vatypo—Regular, regularni rez

Vatypo Regular brojke

Vatypo Regular Glifovi

Vatypo—Bold, podebljani rez

A B C Č Ć D Đ E F
G H I J K L M N O
P Q R S Š T U V X
Y Z Ž

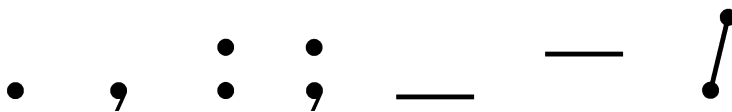
Vatypo Bold brojke

0 1 2 3 4
5 6 7 8 9

Vatypo Bold Glifovi

B E F H J L N
P R T Y Z

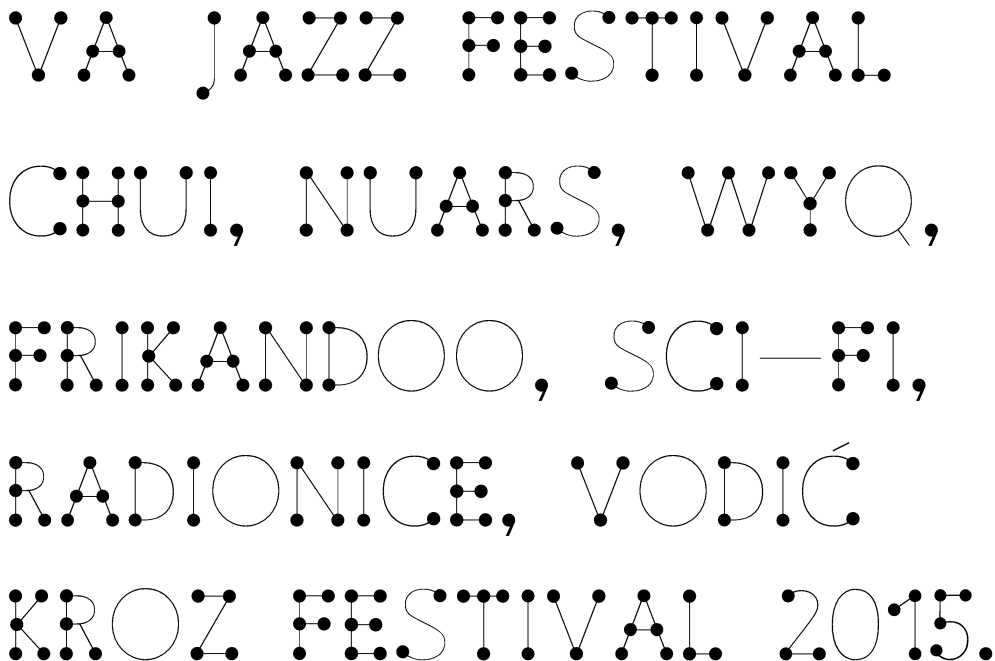
4.2.4. Interpunkcije

4.2.5. Primjena pisma

Ova tipografija primjenjuje se za ispis naslova a ujedno je i u svrhu vizualnog identiteta kroz cijeli festival. Uporabom glifova dobivamo na ritmičnost i dinamici kod čitanja. Stvaraju se razne nove neočekivane kompozicije naslova. Ova tipografija služi kao i vizualni identet njome se različitim slovnim kompozicijama kreira modularni logo koji će se primjenjivati na digitalnim i tiskovnim medijima.

Kako ispisne riječi funkcioniraju u Thinu:

Kako ispisne riječi funkcioniraju u Thinu s glifovima

VA JAZZ FESTIVAL

CHUI, NUARS, WYQ,

FRIKANDOO, SCI-FI

RADIONICE,

VODIĆ KROZ

FESTIVAL 2015.

Kako ispisne riječi funkcioniraju u Regularu:

VA JAZZ FESTIVAL

CHUI, NUARS,

WYQ, FRIKANDOO,

SCI-FI,

RADIONICE, VODIĆ KROZ FESTIVAL 2015.

Kako ispisne riječi funkcioniraju u Regularu s glifovima

VA JAZZ

FESTIVAL

CHUI, NUARS,

WYQ, FRIKANDOO,

SCI-FI

RADIONICE,

VODIĆ KROZ

FESTIVAL 2015.

Kako ispisne riječi funkcioniraju u Boldu

V A J A Z Z

Z A G -

R E B C O O L

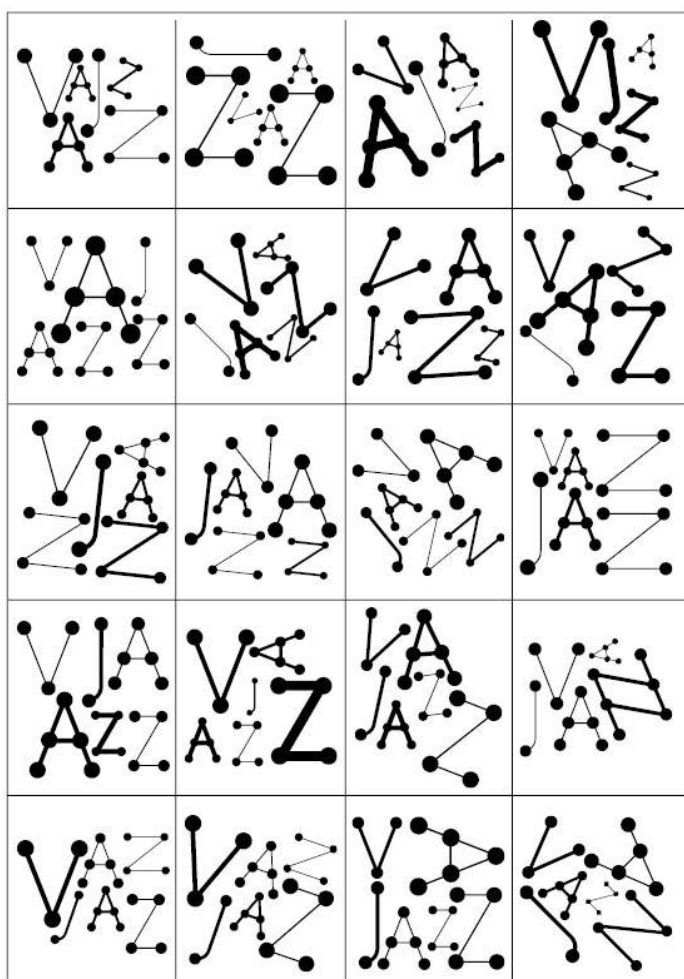
G R A D

K A O I K C

4.3. Vizualni identitet

Nakon dizajnirane i definirane tipografije krenuo sam s dizajniranjem znaka. Pošto imam dva smjera tipografija i jazz odlučio sam objediniti oba područja da se jedno nadovezuje na drugo ili obratno.

Znak: znak festivala je modularan i nikad nije statičan izgenerirano ih je više od dvadesetak, te se primjenjuju na svim materijalima. Rađeni su tako da slova svojim apstraktnim kompozicijama tvore jedan znak.

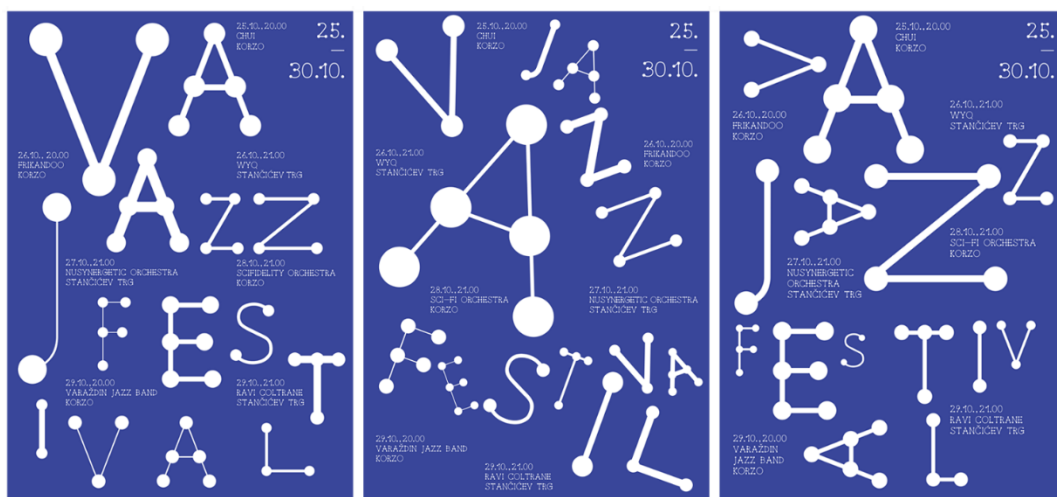
Slika 4.13. Prikaz nekoliko izgeneriranih znakova

Uloga ovih znakova je ta da na niti jednom od promotivnih materijala ne bude identičan, u svim formama je drugačiji. Primjerice na webu korisnik prilikom ponovnog učitavanja stranice ili odabirom nove kategorije učit će kako se znak mijenja.

4.3.1. Tiskovine

U svrhu festivala od promotivnih sadržaja rađena je serija plakata, vodič kroz festival koji je ujedno i predstavnik tipografije (*eng. specimen*) kroz kojeg se kroz informacije o izvođačima primjenjuju i prikazuju svojstva „Vatypo“. Uz print napravljen je i web na kojoj se također mogu naći podaci vezani za festival.

Seriya plakata:

Slika 4.14. Prikaz serija plakata Va jazz festivala

Vodič kroz festival/speciman:

Vodič kroz festival zamišljen je tako da se kroz informacije o izvođačima ujedno i predstavlja Vatypo tipografija. Rađen je hibrid između ova dva područja, unutar vodiča ubačene su i stranice koje pobliže opisuju vatypo i ispis slovnih znakova kroz sva tri reza. Ovakav način promišljanja i dizajniranja publikacije odmiče se od standardnih knjižnih forma i dizajna (*eng. layout*). U ovom vodiču

uspostavljena je nova razina u kojoj korisnik ne dobiva čiste informacije nego kroz pismo „vatypo“ upoznaje identitet festivala, te tipografska pravila i pojmove.

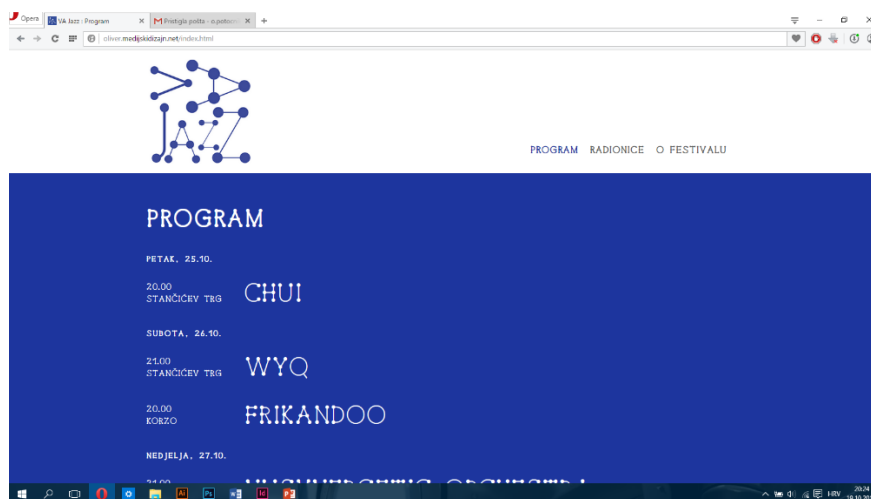

Slika 4.15. Izgled dvolista (*eng. spread*) u va jazz vodiču

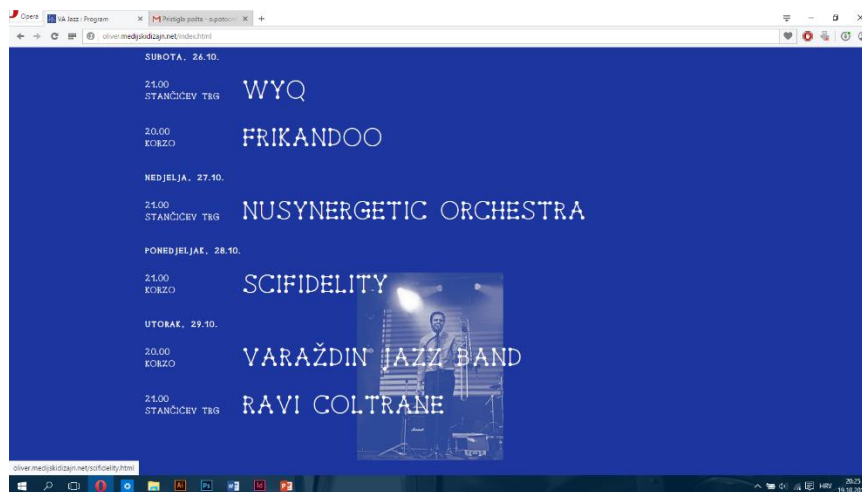
4.3.2. Digitalni mediji

Web:

Web mjesto Va Jazz festivala prati ranije zadan vizualni jezik festivala, primjenjujući jednake palete boja, pravila tipografije i razmještaja elemenata. Prilikom izrade bilo je potrebno uzeti u obzir ograničenja i prednosti weba kao medija.

Slika 4.16. Izgled weba kategorija program

Slika 4.17. Izgled weba kategorija izvođači

5. Zaključak

Vizualni identitet na nesvjesnoj razini čovjeku prenosi poruku a da on toga nije ni svjestan. Kako je dizajn područje koje ima beskonačno mnogo načina i puteva kako i na koji način nešto napraviti, treba težiti k jednostavnosti kako bi korisnici to što bolje percipirali. Grafički dizajn i tipografija čine jedno kompleksno područje u kojem nije dovoljna samo odluka ova tipografija mi se sviđa nju ću upotrijebiti. Odabir određene tipografije gotove ili dizajnirane mora biti jako dobro promišljena zašto je baš ta odabrana ili dizajnirana. Vrsta i njen karakter govore nam mnogo o nekom identitetu. Njezina primarna svrha nije da ispisuje samo informacije, nego već njezinom hijerarhijskom strukturom jasno definirati informacije od naslova, podnaslova, tekućeg teksta, potpisa itd. Da bi dizajnirali vlastitu tipografiju najprije moramo biti upoznati s njenim pravilima, proučavati stilove kako se radilo u povijesti kako se to radi danas, usporediti što više pisama zasebno ili međusobno da steknemo dojam koje su im zajedničke karakteristike. Kako je tehnologija napredovala i još uvijek napreduje olakšalo se sve pojavom računala. Danas imamo mnoge softvere koji nam olakšavaju i već u naprijed upozoravaju ako nam npr. potez slova nije identičan svugdje u znaku. Postoje besplatni predlošci tipografije, predložaka (*eng.template*) za web stranice, prijelome knjige, časopisa, plakate do kojih vrlo jednostavno dođemo u par klika i imamo gotovo rješenje. To je na neki način dobro u korak je s vremenom ali put promišljanja do idealnog dizajnerskog rješenja je nestao.

Iz cijelog procesa projekta va jazz festivala stekao sam mnogo znanja o tipografiji i procesu njene izrade koji mi je omogućio i pomogao da danas još jasnije uočavam nepravilnosti oko slova koja me okružju. Sam spoj ova dva smjera bilo mi je izazov kako ih ukomponirati počevši od temelja.

U Koprivnici: _____

Potpis: _____

6.Literatura

[1] Feđa Vukić: Teorija i povijest dizajna, Golden Marketing, Zagreb, 2012.

[2] Dragan Marković, Dragan Cvetković, Zona Kostić, Aleksandar Tasić: Osnovi Grafičkog dizajna, Beograd, 2009

[3] Mario Tomiša, Marin Milković: Grafički dizajn i komunikacija, Veleučilište u Varaždinu, Varaždin, 2013

[4] Robert Bringhurst: The Elements of Typographic Style, Point Roberts, Vancouver, 2004.

[5] <http://www.typographydeconstructed.com/category/anatomy-of-type/> dostupno 15.9.2015

[6] Gerrit Noordzij: Potez, DVK, Split, 2012.

[7] Alexander Lawson: Anatomy of typeface, Hamish Hamilton London Ltd 1900.

[8] <http://www.fonts.com/content/learning/fontology/level-1/type-anatomy/type-classifications> dostupno 15.9.2015

Popis slika:

Slika 3.2 Prikazuje pozicije elemenata slovnog znaka (bazična linija, capitalna veličina, x-veličina, ascender descnder)

Slika 3.2. Prikazuje različite diakritičke znakove

Slika 3.3. Prikazuje razliku između serifne i bez serifne tipografije

Slika 3.4. Prikazuje neke od najpoznatijih i najpopularnijih serifnih i sans serifnih pisama.

Slika 3.5. Prikazuje porodicu pisma Univers

Slika 3.6. Prikaz širokog(translacije) i šiljastog(ekspanzije) pera

- Slika 3.7. Prikazuje kosu i vertikalnu os kod pisma Adobe Caslon i Times New roman
- Slika 3.8. Prikazuje stil karakterističan za Renesnsu i razdoblje od 15. do 16.st
- Slika 3.9. Prikazuje stil karakterističan za Prijelazni stil u 15.st
- Slika 3.10. Prikazuje stil karakterističan za Neoklasicizam
- Slika 3.11. Prikazuje Slab Serif koji se pojavio u 19.st
- Slika 3.12. Prikazuje moderno doba razvijanja i dizajniranja tipografije
- Slika 3.13. Prikazuje današnje doba i dizajn nekoliko pisama
- Slika 4.1. Prikaz vizualnih ideniteta i plakata u hrvatskoj na temu jazz-a
- Slika 4.2 Prikaz uporabe akcenta iznad notnih vrijednosti
- Slika 4.3. Prikaz nota s akcentima koji su prisutni u jazz glazbi
- Slika 4.4. Prikaz ujedinjenja svih akcenta u jedan oblik
- Slika 4.5. Prikaz prvih skica
- Slika 4.6. Prikaz odluke kojim smjerom će se razcijati dizajn
- Slika 4.7. Prikaz prvih skica i koncepata vatypo
- Slika 4.8. Prikaz prvih slovnih znakova bez kružića
- Slika 4.9. Prikaz odnosa linije naspram kruga u sva tri reza
- Slika 4.10. Prikaz “Robofont” softvera u kojem je dizajnirana tipografija
- Slika 4.11. Prikaz slovong znaka “E” kroz sva tri reza
- Slika 4.12. Prikaz slovnih znakova sva tri reza i njihov položaj na bazičnoj liniji, prikaz veličine verzala i prikaz prostora descendera
- Slika 4.13. Prikaz nekoliko izgeneriranih znakova
- Slika 4.14. Prikaz serija plakata va jazz festivala
- Slika 4.15. Izgled dvolista (eng. spread) u va jazz vodiču
- Slika 4.16. Izgled weba kategorija program
- Slika 4.17. Izgled weba kategorija izvođači